

24.97x17.42	1	4	עמוד	הארץ - תרבות וספרות	02/02/2024	89122345-4
מאגנט - הוצאת ספריסנווד לזמנים אחרים - מאת גור ז - 25910						

קל היה לי הרבה יותר לתכנן תוכניות מלהביאן לידי גמר

קטע מהמכתב האוטוביוגרפי "אל הדורות הבאים". תירגם מלטינית גור זק

פרנצ'סקו פטרוקה

השכל שלי, יותר משהיה חר היה מאוזן והתאים לכל סוג של לימוד טוב ומועיל, אך נטה במיוחד לפילוסופיה של המוסר ולשיי רה. עם הזמן, כאשר התחלתי למצוא עונג בכתבי הקודש, נטשתי את השירה וגיליתי את המתקנות החבויה במה שפעם בוזתי לו. כעת אני מגביל את השירה לקישוט בלבד. שקעתי כמעט לחלוטין בלימוד העת העתיקה, בין היתר מכיוון שהעידן שאני חי בו תמיד עורר בי שאט־נפש. סלידתי ממנו גדולה כליכך עד שלולא אהבתי לקרובי עמדה מנגד הייתי מעדיף להיחלף בכל עידן אחר ולשכוח את ימינו אלה. ברוחי נדרתי תמיד לזמנים אחרים. לכן נמשכתי אל ההיסטוריונים, אף שנפגעתי לא־פעם מחילוקי הדעות ביניהם. כאשר התעורר ספק הלכתי בעקבות הגירסה שנראתה לי מהימנה יותר או אחר סמכותו של המִּי־חבר. סגנוני, יש שיטענו, היה בהיר ועז, אך לי הוא נראה רפה ומעורפל. בשיחות חולין עם חברים וקרובי בים לא היה לי כל צורך בצחות הלשון, ואני תמה על שאוגוסטוס קיסר טרח כליכך בעניין זה. אולם כאשר הנושא עצמו או המקום או המאזין דרשו זאת נהגתי להתאמץ מעט. באיזו מידה של הצלחה אינני יודע. אתן לאלו שבמחיצתם דיברתי לשפוט. כל עוד חייתי נכון לא חשוב לי איך דיברתי. לשאוף למוניטין רק על יפי הלשון משמעו לתור אחר תהילה ריקה.

המזל או רצוני שלי חילקו את זמני עד כה כך: את שנותי הראשונה עשיתי בחלקה בארצו, במקום שהטִּי־בע הביא אותי לאוויר העולם. את שש השנים שלא־חרמכן, אחרי שאמי נקראה לשוב מגלותה, עשיתי בבית הכפר של אבי באינצ'רסה, כ-23 קילומטרים מצפון לפרינצה. את השנה השמינית עשיתי בפיוזה, ולאחר־מכן, מהשנה התשיעית ואילך, הייתי בגאליה טרנסאלפינה שעל הגדה השמאלית של נהר הרוון,

בעיר הנקראת אביניון. בעיר זו מחזיק האפיפיור זה זמן רב את כנסייתו של ישוע בגלות מבישה. אמנם לפני שנים מספר נרמה היה שאורכנוס הנמישי החזיר אותה למקום מושבה הראוי, אולם כבוד שניסיון זה לא צלח. ומה שחורה לי ביותר הוא שהניסיון שלו כשל עוד בהיותו בחיים, כאילו התחרט על מפעלו הראוי. אילו חי עוד זמן קצר וראי היה יודע מה חשבתי על נסיגתו. קולמוסי כבר היה בידי אולם אז עזב במִּי־פתיע את עולמנו ואת כוונתו הנעלה. אומלל! כמה מאושר יכול היה להיות לו עבר מן העולם לפני מזכחו של פטרוס ובביתו שלו הן נותרו יורשיו במִּי־קום מושבו הראוי של הכס הקדוש הישג נאה זה היה רשום על־שמו. ולו נטשו אחרי לכתו, נוכח חטאם הייתה סגולתו מזדהדת בית־רשאת. אך תלונה זו כבר ארוכה מדי ולא כאן מקומה.

שם, אם כן, על גדת הנהר סחוף הרוחות הזה עברו עלי שנות ילדותי בחסות הורי, ואחר־כך שנות התבגרותי בחסות הבלי, אם כי לא בלי היעדרויות ארו־כות. ככל אותה תקופה ביליתי ארבע שנים תמימות בעיר הקטנה קרפִּנְטֶרָה, מעט מזרחית לאביניון. באותן שתי ערים למדתי את מנת הדקדוק, הלוגיקה והרטוריקה שגילי היה מסוגל לספוג, או נכון יותר לומר הנלמדת בדרך־כלל בבית הספר. ואתה, קורא יקר, יודע בכמה מעט מדובר. אחר־כך שמתִּי פעמי למונפלייה ללימודי משפטים, ונשארתי בעיר ארבע שנים. משם עברתי לבלוניה, ובה הייתי שלוש שנים, ושמעתי הרצאות על תחום הרעיה הקרוי משפט אזרי חי. רבים צפו לי עתיד מבטיח בתחום לו בחרתי להקִּי־דש עצמי לנושא, אבל עם נטישתם של הורי נטשתי את המקצוע לחלוטין. אין הכוונה שלא הערכת את

פרנצ'סקו פטרוקה

סמכותו של החוק, שהיא ללא ספק גדולה ומלאה עתיקות רומית שאני מעריץ, אלא שהמקצוע עצמו הושחת לגמרי ברשעותם של העוסקים בו. סלדתי מהמחשבה להתמחות במשהו שלא רציתי לעשות בו שימוש לא הגון, ויהיה כמעט בלתי־אפשרי להשתמש בו בהגינות, ולו רציתי בכך היו חושבים את כוונותי הטובות לחוסר־ניסיון.

כך, בן 22 שבתי הביתה. אני קורא בית לאותו מקום גלות, אביניון, שבו חייתי מאז ילדותי המאוחרת. ההרגל הוא כטבע שני. באותה עת כבר התחלתי לצבור מוניטין בעיר ואישים דגולים ביקשו את חברי תי. מדוע בדיוק אני מודה שאינני יודע, ומתפלא על כך, אם כי באותה עת לא התפלאתי. בגילי הצעיר חשבתי עצמי ראוי לכל כבוד שהוא. הייתי חביב במיוחד על משפחתי קולונה הנודעת והני דיבה שבאותה עת נהגה לפקוד את הקוריה האפיפיורית, או נכון יותר להעניק לה מוזהרה. הם זימנו אותי אליהם והרעיפו עלי כבוד רב, דבר שאז בוודאי לא הייתי ראוי לו יהיו אשר יהיו הדברים עתה. במיוחד חיפש את קרובתי ג'אקומו קולונה, בישוב לומקו באותה עת, ארם דגול שאין כרוגמתו וששווה לו אינני יודע אם אי־פעם פגשתי או אפגוש. הוא לקח אותי עמו לגִּס־קוניה ושם ביליתי קיץ שמימי למרגלות הפירנאים. פטרוני ופמלייתו היו נדיבים כליכך שאיני יכול להיזכר באותה תקופה בלי להיאנח. שחשבנו משם פרש עלי את חסותו שנים ארוכות אחיו הקרדינל ג'ובאני קולונה, ועמו הייתי לא כמו עם ארון אלא כמו עם אב, או נכון יותר לומר כמו עם אח אוהב במיוחד או אפילו עמי־עצמי בתוך ביתי. באותה עת הוביל אותי דחף נערי לצאת למסע

ברחבי צרפת וגרמניה, ואמנם מצאתי סיבות שונות ומשונות לשכנע את פטרוני בנחיצות המסע אולם הסיבה האמיתית הייתה תאוותי לראות וללמוד כמה שיותר. באותו מסע ראיתי את פאריס לראשונה והתענגתי על האפשרות לחקור מה אמיתי ומה מדוי־מיין בסיפורים על אותה עיר. בשוֹבִי יצאתי לרומא, שחפצתי מאוד לראות עוד מימי ילדותי. שם אירח אותי סטפנו קולונה, ראש המשפחה גדול הנפש, ארם השווה בערכו לכל אחד מגיבורינו העתיקים. הוא קיבל אותי בנדיבות רבה כליכך עד שלא ניתן היה להכביל ביני לבין ילדיו. האהבה והחיבה שרחש כלפי אותו אדם גדול נותרה איתנה עד יומו האחרון, והיא חיה עמי גם עתה ולא תחולל להתקיים אלא כשאגיע לקצי.

כששבתי מרומא השנאה שנטע בי הטבע לעִי־רים כאשר הן והבחילה שהן עוררו בי, ובמיוחד העיר הרוחה מכולן, הובילו אותי לחפש לי מקום מפלט. כך גיליתי עמק קטן, מבודד ומלבב המרוחק כ-25 קילומטרים מאביניון ושמו ווקלוז. שם נובע מלך הנהרות, הסוֹרֶג. נכבשתי כולי ביפי המקום והחלטִי־תי להעביר לשם את עצמי ואת ספרי בדיוק כאשר מלאה שנותי ה-34. הסיפור יתארך יתר־על־המידה אם אתאר את כל מה שעשיתי במקום ההוא שנים רבות כליכך. אם לקצר, כמעט כל העבודות שיצאו תחת קולמוסי הושלמו, החלו או נֶהְגוּ שם. הן היו כה רבות שגם כעת, בגילי המתקדם, הן עוד מכבדות עלי ומעייפות אותי. מאחר שרוחי, כמו גופי, נטתה לגמישות יותר מלחוזק, קל היה לי הרבה יותר לתכנן תוכניות מלהביאן לידי גמר, ועבודות רבות נאלצתי להניח בצד בלתי־גמורות.

המכתב האוטוביוגרפי "אל הדורות הבאים" לקוח מאוסף "המכתבים לעת זקנה" של פטרוקה שנכתבו מ-1358 ועד סמוך למותו ב-1374. פטרוקה משטרט בו מעין דיוקן עצמי לקוראיו מהעתיד. המכתב, בצורה אופיינית מאוד לפטרוקה, נותר בלתי־גמור. מבתר כתביו של פטרוקה "נודד לזמנים אחרים" רואה אוד בימים אלה בהוצאת מאגנס ובעריכת גור זק.